

προϋπεμπον δὲ ἄνακτα κατὰ π<τ>όλιν οἱ περ ἄριστοι·

- 30 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἱκανόν γε Περιβλέπτου ἐνὶ νηῶ,
ἐνθάδε ταρχύσαντο νέκυν βασιλῆος ἀγαυοῦ,
βᾶν δ' ἐπ' ἄνακτα νέον καὶ Ῥωμανοῦ ἐξελάθοντο.

9 Εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τῶν Σφωρακίου. <θ'>

- Σχολή μεγίστου μάρτυρος Θεοδώρου
πτωθῇ μὲν οὐκ ἄν, πρῶξιμον κεκτημένη
τὸν Στυλιανόν, ἀρραγῇ τινὰ στύλον·
ἦτταν δὲ δεινὴν οὐποτε σχέδους ἴδη,
5 ἕως μαῖστωρ ἐστὶ γεννάδας Λέων·
οὗτος γὰρ ἤδη καὶ στομώσας τοὺς νέους
καὶ τοὺς ἀγῶνας ἐκδιδάξας τῶν λόγων,
ἔξεισι θαρρῶν τοῖς μαθηταῖς ὡς ὅπλοις.
εἴ τις πέποιθε τῶν διδασκόντων νέους,
10 λαβὼν μαθητὴν τῇ πάλῃ προσελθέτω·
εἰ δ' εὐλαβεῖται τὴν σοφὴν παροιμίαν,
“μὴ πρὸς λέοντα δορκὰς ἄψηται μάχης,”
συχὸν τὸ λεῖπον καὶ πάλιν διδασκέτω.

58

8,29/32 cf. Mich. Psell., Chron. 4,413-17 29 Hom., Il. 17,509; Od. 18,371 30 cf. Hom., Il. 4,210, 5,780

Carm. 9 Cf. carm. 10 12 cf. fragm. adesp. 19 (Diehl); fragm. adesp. 135 (Nauck - Snell); fragm. adesp. 270 (Kock); Suda Δ 1386, M 977, Π 2751; Apost. 11,46; Ps.-Diog. 6,59; Ps.-Diog. (cod. Vindob.) 3,26,57; Greg. Cypr. 3,5,56; Greg. Cypr. (cod. Mosq.) 4,39, 5,6; Mac. 7,40

8,29 πτόλιν] metri causa scripsi nisis Ku, πόλιν codd. 30 ῥ' ἱκανόν] con. Ku, ...ανόν G, ῥῖκανόν V

9 GCV

Tit. σφορακίου GV θ'] suppleui 1 μεγίστη C, n.l. G 3 τινὰ C 4 ἦτταν] ττανόν V σχέδην C 11 δ' οὐ... sic G 12 spatium uacuum (5 litt.) inter ἄψη (sic) et μάχης C, n.l. G 13 συχνοῦν τοιοῦτον C τῷ uel τῇ G

8,30 ...ανόν γε - νηῶ 32 ...κτα νέον - ἐξελάθοντο

9,1 ...άρτυρος Θεοδώρου 3 ...αγῇ τινὰ στύλον 5 ...νάδας λέων 7 καὶ τοὺς ἀγ...διδάξας τῶν λόγων 8 ... 9 εἴ τις πέ...διδασκόντων νέους 10 ... 11 εἰ δ' οὐ...τὴν σοφὴν παροιμίαν sic 12 ...

Εἰς τὸ αὐτὸ σχολεῖον. ἡρωϊκά.

<ι'>

- Δείματο οὐρανὴν σοφίῃ δόμον, ὃν στύλοι ἐπτά
ἀσφαλῆως ἀνέχουσιν, ἐφεσταότες κατὰ κόσμον·
δείματο καὶ σοφίῃ ἐγκύκλιος οἶκον ἑαυτῇ
ἄστεος ἅμφι τόπον, τὸν Σφωρακίου καλέουσι·
5 στήσατο δὲ στύλον ἔνδον κείνου ἔμμεναι εἴλαρ,
Στυλιανὸν μουσόφρονα, εἰδότα πολλὰ καὶ ἐσθλά.
ἡδυεπὴ δὲ Λέοντα πρόμον ποίησεν ἀγητόν,
ἡλικίην μέσον, οὔτε πελώριον οὔτε δὲ βαιόν,
εὐθετον, εἶδος ἄριστον, ἐπίρρινα, οὐλοκάρηνον,
10 ὀφθαλμοὺς χαρίεντα, μελάγχροον, ἡϋγένειον,
ὀξύτατον νοεῖν, λιγύφωνον, καρτερόθυμον,
ὃς ῥὰ ἐὼν στόμα βάψας Μουσῶν εἰς νόον ἄκρον
ῥοῦν ἐμέει σοφίης κούρων αἰεὶ περὶ ὦτα,
οἷ, λιπαινόμενοί τε καὶ εὐλογίην ξυνάγοντες,
15 τῶν πάντων κρατέουσι νέων σχεδῶν ἐν ἀγῶσιν,
οὐνεκα τοῖσι Λέων γε διδάσκαλος ἐστὶν ἄριστος,
οὐδὲ καὶ κλέος ἐστὶ ἀγήραον ἡματα πάντα.
ὥς δὲ ζῶων τετραπόδων κρατέουσι λέοντες
κάρτεϊ, ἡνωρῇ καὶ ὀξυτάτοισιν ὄνουσιν,
20 ὥς ὁ Λέων κρατεεὶ μαῖστώρων ἐνὶ πᾶσιν,
ἐν τ' ἀρετῇ τε κυδρῇ καὶ ἐν σοφίῃ ἐρατεινῇ.

Carm. 10 Cf. carm. 9 1/3 cf. Prou. 9:1 6 Hom., Il. 9,330, 24,381; Od. 2,312, 4,96, 12,347, 15,159, 19,272 9/10 cf. Hom., Il. 15,275, 17,109, 18,318; Od. 4,456, 19,246 17 Hom., Il. 7,451,458, 9,413; Od. 5,136, 7,257, 23,336; Hes., fragm. 23a,12. 24 19 cf. Hom., Il. 17,329; Pind., Nem. 4,62-63

10 GV

Tit. V^{ms} αὐτοῦ V^{ac}, n.l. G ι'] suppleui 10 χαρίεντα] con. Sternbach, χαρίεντας V, n.l. G 11 ὀξύτατον] om. V (spatium uacuum (8 litt.)) λιγύφωνον V 12 ἐὼν] con. Sternbach, τεὸν G, τεὸν V 21 τε κυδρῇ] κυδεῖ V

10, tit. ... 2 ἄ... 4 ἄστεος ἄ... 6 στυλια... 8 ἡλικίην... 10 ὀφθαλμοῦ... 12 ὃς - τεὸν... sic 14 οἱ λιπαινόμε... sic 16 οὐνεκα τοῖσ... 18 ὥς - ζῶων τετρα... 20 ὥς - κρατεεὶ μ...

9. Στὸ σχολεῖο τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τῶν Σφωρακίου.⁴³

Ἡ σχολὴ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου,
δὲν πρόκειται νὰ πέσει κάτω ἐπειδὴ ἔχει προϊστάμενο⁴⁴
τὸν Στυλιανὸ πού μοιάζει μὲ ἄσειστο κίονα,⁴⁵
οὔτε πρόκειται ποτὲ νὰ ὑποστῇ ἥττα στοὺς ἀγῶνες σχεδογρα-
φίας⁴⁶

- 5 γιὰ ὅσο εἶναι μαῖστωρ ὁ εὐγενὴς Λέων,⁴⁷
διότι αὐτὸς ἀκονίζει τοὺς νέους σὰν μαχαίρια
καὶ τοὺς διδάσκει τοὺς ἀγῶνες τῶν λόγων.
Ἔτσι βγαίνει γιὰ τὴν μάχη ἔχοντας ἐμπιστοσύνη στὰ ὅπλα του,
δηλαδὴ τοὺς μαθητές του.
Ἄν ἔχει αὐτοπεποίθηση κανεὶς ἀπὸ τοὺς δασκάλους τῶν νέων,

μανοῦ. Γιὰ τὶς ἱστορικὲς ἀναφορὲς στὸ συγκεκριμένο ποίημα, βλ. καὶ Follieri, "Le poesie di Cristoforo di Mitilene", 136.

⁴³ Γιὰ τὴν περιοχὴ τοῦ Σφωρακίου, ἡ ὁποία ἔλαβε τὸ ὄνομά της ἀπὸ τὸν ὁμώνυμο ὑπάτο Σφωράκιο (452 μ.Χ.), βλ. Janin, *Constantinople byzantine*, 428. Τὸ ποίημα αὐτὸ ὅπως καὶ τὰ δύο ἐπόμενα ποιήματα εἶναι ἀφιερωμένα σὲ δύο σχολεῖα, στὴν σχολὴ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου στὴν περιοχὴ τοῦ Σφωρακίου καὶ στὴν σχολὴ τῶν Χαλκοπρατειῶν, οἱ ὁποῖες λειτουργοῦσαν τὶς πρώτες δεκαετίες τοῦ 11ου αἰῶνος στὴν Κωνσταντινούπολη.

⁴⁴ Γιὰ τὸν *πρόξιμο*, βλ. ODB 1751 (A. Kazhdan).

⁴⁵ Κατὰ τὴν συνήθη τακτικὴ τοῦ ὁ Μυτιληναῖος χρησιμοποιεῖ ὁμόηχες ἢ ὁμόρριζες λέξεις μὲ σαρκαστικὴ διάθεση (στ. 3: *τὸν Στυλιανόν, ἀρραγὴ τινὰ στύλον*).

⁴⁶ Ὁ Μυτιληναῖος μὲ τὸν στίχο αὐτὸ ἐκφράζει τὴν ἀποδοκιμασίαν του γιὰ τὴν ἐμπορευματοποίηση τῶν σχεδῶν. Εἰδικὴ ἀναφορὰ στὰ σχέδη καὶ τοὺς σχεδογράφους κάνει καὶ στὸ σαρκαστικοῦ χαρακτήρος ὑπ' ἀρ. 11 ποίημά του. Γιὰ τὸ σχέδος στὸν 11ο αἰ., βλ. καὶ Bernard, *Secular Byzantine Poetry 1025-1081*, 259-266 (στὶς σσ. 259-262 συγκεκριμένες ἀναφορὲς γιὰ τὰ ὑπ' ἀρ. 9, 10, καὶ 11 ποιήματα).

⁴⁷ Πιθανότατα τόσο ὁ Στυλιανὸς ὅσο καὶ ὁ Λέων ἦταν γραμματικοὶ καὶ ρητοροδιδάσκαλοι στὴν συγκεκριμένη σχολή, βλ. R. Browning, "The Patriarchal School at Constantinople in the twelfth Century", *Byz* 32 (1962), 173.

- 10 ἄς πάρει τὸν μαθητὴ τοῦ καὶ ἄς ἔρθει στὴν πάλῃ.
 Ἄν ὅμως φοβᾶται τὴν σοφὴ παροιμία ποὺ λέει,
 “νὰ μὴν τὰ βάζει ἡ ἐλαφίνα μὲ τὸ λιοντάρι”,⁴⁸
 ἄς διδάσκει κάνοντας συχνὰ ἐπαναλήψεις νὰ καλύψει τίς ἐλλεί-
 ψεις τῶν μαθητῶν τοῦ.

10. Ἡρωϊκὰ στὸ ἴδιο σχολεῖο.

- Ἡ οὐράνια σοφία ἔχτισε ἓνα παλάτι ποὺ μὲ ἀσφάλεια τὸ στηρί-
 ζουν
 ἑπτὰ στύλοι τοποθετημένοι μὲ τάξη.⁴⁹
 Ὅμως καὶ ἡ ἐγκύκλιος σοφία ἔχτισε οἶκο γιὰ τὸν ἑαυτὸ της
 στὴν περιοχὴ τῆς πόλεως ποὺ ὀνομάζεται Σφωρακίου.
- 5 Μέσα σὲ αὐτὸν τοποθέτησε ὡς στύλο
 τὸν μουσοτραφῆ Στυλιανό, γνώστη πολλῶν καὶ καλῶν πραγμά-
 των.⁵⁰
 Προϊστάμενο ἔκανε τὸν θαυμάσιο καὶ γλυκύφθογγο Λέοντα,
 ἄνθρωπο μεσαίου ἀναστήματος οὔτε πολὺ ψηλὸ οὔτε πολὺ κο-
 ντό,
 καλοφτιαγμένο, ὥραϊο στὴν ὄψη, μὲ ὥραϊα μύτη, σγουρὰ μαλ-
 λιά,
- 10 χαρούμενο στὰ μάτια, μελαχρινό, μὲ ὥραϊα γένια,⁵¹
 ὀξυνούστατο, μὲ γλυκιὰ φωνὴ καὶ ψυχικὴ καρτερία.
 Αὐτὸς βούτηξε τὸ στόμα τοῦ μέσα στὴν πιδὺ ὑψηλὴ σοφία τῶν
 Μουσῶν καὶ

⁴⁸ Βλ. Διογενειανὸς 6,59 (CPG I, 279): *Μὴ πρὸς λέοντα δορκὰς ἄψωμαι μάχης: ἐπὶ τῶν τὴν ἰσχὺν ἀνίσων.* Πρβλ. καὶ Διογενειανὸς 3,26 (CPG II, 39) καὶ 3,57 (CPG II, 46): *Πρὸς λέοντα δορκὰς ἄπτεται μάχης: ἐπὶ τῶν κρείττοσιν ἐριζόντων.*

⁴⁹ Γιὰ τοὺς στίχους 1-3, πρβλ. Παροιμίαι 9,1.

⁵⁰ Πρβλ. *Ἰλιάδα* 9, 330 καὶ *Ὀδύσσεια* 2, 312.

⁵¹ Γιὰ τοὺς στίχους 9-10, πρβλ. *Ἰλιάδα* 15, 275 καὶ *Ὀδύσσεια* 4, 456.

- 10 μήποτε οὐρανίῳ θεοῖο πρόσω<πον ὀρώη,>
 ἀλλά οἱ ἄψα πάντα κόραξ καταδαρδάψει,
 τούτου δ' ὅστέα λευκά κύνες σὺν γυ<ψίν ἔδοιεν,>
 ἐς κεφαλὴν δ' αὐτοῖο τριακοσίων δεκαοκτώ
 Νικαέων πατέρων θείων ἡ ἀρὴ καταβα<ίη>.
 15 σοὶ δὲ ἔτη βιότοιο γενοίατο τρίς τριάκοντα·
 εἰ δὲ θάνῃς καὶ μοῖραν ἀνατλήσεις ποτὲ π<ικράν,>
 εὖροις καὶ βασιλείης οὐρανόης κλέος εὐρύ.

20 Εἰς τὸν πρωτοσπαθάριον Βασίλειον καὶ κριτὴν τὸν <κ'>
 <Ξηρόν>.

“Καλῶν θάλασσαν,” τοῦτο δὴ τὸ τοῦ λόγου,
 ὁ Ξηρὸς εὐρὼν ὁ κριτὴς τὴν Ἑλλάδα<α,>
 ξηρὰν ἀφῆκε, μὴ λιπὼν μὴδ' ἱμάδα.

21 Αἰνιγμα εἰς τὸν ζυγὸν ἦτοι τὸ ζύγιον. <κα'>

Δίκαιος εἰμὶ καὶ δικαίων ἀκρότης·
 ἕξ τὰ σκέλη μου, κἄνπερ οἱ πόδες δύο.

19,11/12 cf. Hom., Il. 22,339; Od. 3,259 11 Hom., Od. 4,794, 18,189 12
 Hom., Il. 16,347, 23,252, 24,793; Hes., Th. 540.555.557; Cert. 122 – cf. Hom., Il. 18,271,
 22,42 17 Hom., Od. 1,344, 3,83.204, 4,726.816, 19,333, 23,137
 20,1 cf. Suda A 123, II 2049; Apost. 1,5; Ps.-Diog. 1,10; Zen. 1,9

19,12 γυψίν ἔδοιεν] suppl. Ro 13 κεφαλήν] scr. Ku, -λήν G

20 G

Tit. Ξηρόν] suppl. Ro κ' suppl. 2 Ἑλλάδα* Ku

21 GM et in aenigmatum collectionibus sub nomine Eustathii Macrembolitae (ed. M. Treu, Eustathii Macrembolitae quae feruntur aenigmata (s.l., s.d.), p. 18, num. 5,5), Basilii Megalomytae (ed. J.F. Boissonade, Anecdota Graeca e codicibus regijs, III (Parisiis 1831 [Hildesheim 1962]), p. 445, num. 26) et Michaelis Pselli (ed. id., o.c., III (Parisiis 1831 [Hildesheim 1962]), p. 435, num. 15)

Tit. αἰνιγμα – ζύγιον] αἰνιγμα – τὸ ζύγ... solum legi potest G, εἰς ζυγὸν Macr., om. Megal., τρυτάνη Psell. κα' suppl. 1 δίκαιός εἰμι Macr. Megal. Psell. 2 κἄνπερ – δύο] κἄνπερ οἱ πόδες... solum legi potest G, κἄν οἱ ταρσοὶ μου δύο Megal.

21, tit. αἰνιγμα – τὸ ζύγ... 2 ἕξ – οἱ πόδες...

Εἰς τὸν μητροπολίτην Κυζίκου Δημήτριον διὰ τὴν κβ'
 ποδάγραν.

- Τί μακρὸν οὕτω καὶ συχνὸν τὸ πᾶ<ν στένεις;>
 πόδες τὸ πάσχον καὶ ποδάγρα τὸ τρύχον.
 ἀντεξέταζε τοῖς πόνοις καὶ <τ>ᾶ <στέφη,>
 ἃ σοι πλέκουσιν αἱ μακρόχρονοι νόσοι,
 5 ἀνθ' ὧνπερ αὐτῶν καρτ<ερεῖς τὰς πικρίας,>
 Ἰώβ μαθητὴς τοῦ πολύτλα τυγχάνων.
 καὶ σαῖνε σαυτὸν τῶν <ἐπάθλων ἐλπίσι>
 καὶ μὴ φανείης, μὴ πρὸς αὐτῆς τριάδος,
 ὁ πάντα νικῶν, τῶν μ<ικρῶν ἥττων πόνων>.
 10 ὁ ψυχικοῦ γὰρ βελτίων ὀφθεῖς πάθους
 ἀρχάς τε τρέ<ψ>ας <καὶ σκότους ἐξουσίας>
 στήσας τε τὸ τρόπαιον ἐν βίῳ μέγα,
 φ<-- -->
 καὶ ποῦ τὸ πυκνὸν τῶν φρενῶν Δημητρίου;
 15 <-- -->
 ἡ πίστις ἔστω τμητικωτάτη σπάθ<η>
 <-- -->
 ἡ δ' ἐλπίς ἀσπίς, ἔγχος ἡ θεία σ<κέπη>
 <-- -->
 20 <-- -->
 <ῆ> παγκακίστη προσβαλοῦσά σοι νόσος
 <-- -->
 καὶ τοὺς δίστους ἄλλεπαλλήλους φέρη
 <-- -- -- -- -->ας
 25 πατοῦντας αὐτὸν οὐκ ἐν<εγ>κὼν ὁ πλάνος
 <-- -- -- -- -->ς

22,11 cf. Luc. 22:53; Col. 1:13

22 G

1 πᾶν στένεις] suppl. 5 καρτερεῖς* Ku 11 τρέψας] suppl.
 Ro καὶ* Ku 16 σπάθη] suppl. Ro 18 σκέπη] suppl. Ro 21 ῆ*
 Ku παγκακίστη] conl. Ku, παγκακιστος G

20. Στὸν πρωτοσπαθάριο καὶ κριτὴ Βασίλειο τὸν Ξηρό.⁹⁴

«Θάλασσα τῶν καλῶν», ὅπως λέει ἡ παροιμία,⁹⁵
ὁ Ξηρὸς ὁ κριτὴς βρῆκε τὴν Ἑλλάδα
καὶ τὴν ξέρανε μὴν ἀφήνοντας οὔτε σταγόνα.

21. Αἶνιγμα γιὰ τὸν ζυγὸ, δηλαδὴ τὴν ζυγαριά.⁹⁶

Εἶμαι δίκαιος καὶ ἡ κορυφὴ τῶν δικαίων·
ἔξι εἶναι τὰ σκέλη μου, ἂν καὶ ἔχω δύο πόδια.⁹⁷

⁹⁴ Γιὰ τὸν Βασίλειο Ξηρό, τὸν πρωτοσπαθάριο καὶ κριτὴ τῆς Ἑλλάδας καὶ τῆς Πελοποννήσου, στὸν ὁποῖο ἀφιερώνεται τὸ τρίστιχο αὐτὸ σατιρικό ποίημα, βλ. ἐνδεικτικὰ Follieri, “Le poesie di Cristoforo di Mitilene”, 142, καὶ Bernard, *Secular Byzantine Poetry 1025-1081*, 280. Γιὰ τὸν ὄρο *πρωτοσπαθάριος*, βλ. ODB 1748 (A. Kazhdan - A. Cutler), καὶ γιὰ τὸν ὄρο *κριτής*, βλ. ODB 1078 (A. Kazhdan).

⁹⁵ Βλ. Διογενειανὸς 1,10 (CPG I, 182): Ἀγαθῶν θάλασσα: ἐπὶ πλήθους ἀγαθῶν. Ὡς καὶ τὸ Ἀγαθῶν σωρὸς καὶ Ἀγαθῶν μυρμηκία. Ἐπὶ πλήθους γὰρ εὐδαιμονίας καὶ τοῦτο. Βλ. καὶ Ἀποστόλιος 1,5 (CPG II, 240): Ἀγαθῶν θάλασσα: ἐπὶ πολλῶν ἀγαθῶν καὶ μεγάλων τάσσεται. Λέγεται δὲ καὶ ἀγαθῶν πόντος καὶ ἀγαθῶν σωρὸς.

⁹⁶ Ὁ Μυτιληναῖος μεταξὺ τῶν ποιημάτων του περιλαμβάνει καὶ ἑπτὰ αἰνίγματα (ποιήματα 21, 35, 47, 56, 71, 111, 137, γιὰ τὸν ζυγὸ, τὸ οὐράνιο τόξο, τὸ χιόνι, τὶς ὥρες τοῦ ρολοιοῦ, τὴν σκιηνή, τὸ ὄργανο καὶ τὸν σπόγγο ἀντιστοίχως), τὰ ὁποῖα ἀποσκοποῦσαν περισσότερο νὰ διασκεδάσουν τὸν ἀναγνώστη. Αἰνίγματα ἐκτός ἀπὸ τὸν Μυτιληναῖο ἔγραφαν στὸ Βυζάντιο ὁ Ἰωάννης Γεωμέτρης, ὁ Ἰωάννης Μαυρόπουλος, ὁ Μιχαὴλ Ψελλός, ὁ Θεόδωρος Πρόδρομος κ.ἄ. Τὸ συγκεκριμένο αἶνιγμα φέρεται ἀργότερα καὶ ἐν'ὄνοματι ἄλλων συγγραφέων, ὅπως τοῦ Μιχαὴλ Ψελλοῦ καὶ τοῦ Βασιλείου Μεγαλομύτου (βλ. Boissonade, *Anecdota Graeca*, 3, 435 καὶ 445) καὶ τοῦ Εὐσταθίου Μακρεμβολίτου (Hilberg, Εὐσταθίου τοῦ Μακρεμβολίτου, *Τὰ καθ' Ὑσμίνην καὶ Ὑσμινίαν*, 214).

⁹⁷ Ὁ ζυγὸς ἢ τὸ ζυγίον χρησιμοποιεῖτο στὸ Βυζάντιο γιὰ τὸ ζύγισμα ἀντικειμένων μικροῦ βάρους. Ἀποτελεῖτο ἀπὸ δύο πλάστιγγες οἱ ὁποῖες κρέμονταν ἀπὸ τρεῖς ἀλυσίδες. Στὴν μία πλάστιγγα ὑπῆρχαν τὰ σταθμὰ καὶ στὴν ἄλλη τοποθετεῖτο τὸ ἀντικείμενο πὺλ ἤθελαν νὰ ζυγίσουν.

80 Εἰς τὸν ἅγιον Λάζαρον τὸν τοῦ Χριστοῦ φίλον διὰ τὴν <π'>
σιωπὴν τῶν ἐκεῖθεν.

Τῶν ἐν νεκροῖς ἡγγειλας οὐδὲν οὐδόλως,
ἐκεῖθεν ἐλθὼν, Λάζαρε, Χριστοῦ φίλε,
οὐ πρᾶξιν αὐτῶν, οὐ δίαιταν, οὐκ ἔθῃ
οὐδ' οἶος αὐτοῖς χῶρος οὐδ' οἶος νόμος·
5 καὶ τίς χάρις σοι τῆς ἐγέρσεως χάριν,
εἰπόντι μηδὲν τῶν ἐκεῖθεν μηδόλως.
ὄντως ἀληθὴς τυγχάνων Χριστοῦ φίλος,
ἔγνωσ σιωπᾶν πᾶν ἀπόρρητον φίλου.

81 <-c. 40-> Θεοδ<ώ>ρ<αν> μνηστεύ<-c. 43-> καὶ τὸ ἦθος. <π'>
<ἡρωϊκά.>

<- - -> μοι νύμφης πέρι· ἔστι δὲ τ<αῦτα>
<- - ->
<- - -> ἡλικίην, λαμπρὸν κατὰ φοίνικος ἔρνος
<- - ->
5 <εἰ δὲ ἴ>δοις στείχουσιν, ἐρεῖς ἄρα· “Αἶθε θεοί μ<-1/2->
<- - ->
ὄμματα παμφανόνωντα ὑπ' ὄφρυσιν λαμπομένῃσι

Carm. 80 Cf. Ioh. 11:1-44
81,3 Hom., Od. 6,163

80 GM

Tit. π'] *suppleui*

81 G

Tit. Θεοδώραν* Κυ μνηστευομένην susp. Κυ, quod accentus causa
repudiandum mihi uidetur ἡρωϊκά] *addidi*; cf. *carm.* 26 πα'] *suppleui* 1
μάνθανέ ante μοι susp. Κυ

80, tit. ...σιωπὴν τῶν ἐκεῖθεν 1 ... 2 ...ὦν Λάζαρε - φίλε sic 3
... 4 ...τοῖς χῶρος - νόμος 5 ... 6 ...τῶν ἐκεῖθεν μηδόλως 7
... 8 ...ἀπόρρητον φίλου

<- - ->

στήθεα μαρμαίροντα·” τὸ γὰρ φάσαν αἱ τάδε εἶδον.

10 <- - ->

χεῖρας τ' ἡδὲ πόδας λαμπροῖο ἀγάλματος οἶον.

<- - ->

ταῦτ' ἔχει ἐκ φύσεως μάλα ἀγλαὰ δῶρα ἐκείν<η>

<- - ->

Εἰς τοὺς νεκροθάπτας, ὅτε τὸ ἐν τῷ ἀγίῳ Λουκᾷ πβ'
πολυάνδριον ἐνεπρήσθη, διαρπάζοντας τὰ τῶν νεκρῶν ἄμφια.

Ἄνδρῶνα νεκρῶν πῦρ καταφλέγει κύκλῳ
τὸν ἐγγὺς οἴκου Λουκᾷ τοῦ θεηγόρου
καὶ συρруέντα νεκροκηδευτῶν στίφη
δίκην κοράκων πτώμα πού σκεψαμένων
5 μᾶλλον τὰ νεκρῶν ἢ νεκροὺς σῶζειν θέλει·
μέλει γὰρ αὐτοῖς οὐδ' ὅπως οὖν λειψάνων,
σουδαρίων δὲ καὶ στολῶν καὶ σανδάλων,
ἐξ ὧν περ ἐλπίζουσι κερδαίνειν μέγα,
κἂν δυστυχὲς τὸ κέρδος αὐτοῖς ἐκτόπως.
10 τὰς οὖν στολὰς αἶροντες ἐκ τῶν σωμάτων
γυμνοῦσι νεκρούς, οὓς περιστέλλειν ἔδει,
καὶ τοῦ πυρὸς τὸ κέρδος ἡγαπηκότες

81,9 Nonn., Dion. 42,452; Anth. Pal. 5,48,3 11 Hom., Od. 22,477 13
Hom., Il. 1,213, 4,97, 11,124, 16,86,381.867, 18,84, 19,18, 24,278.447.534; Od. 4,589, 7,132,
9,201, 11,357, 16,230, 18,279, 19,413.460, 24,314; Hymn. Hom. 4,462.470; Hes., Th. 412;
fragm. 76,10

Carm. 82 Cf. *carm.* 114,64-70, 119

81,13 ἐκείνη] *suppl. Ro*

82 GM

Tit. τὸ] *om. M* 4 ποῦ] *scripsi*, ποῦ *codd.* 5 σῶζειν] *n.l. G* 6
μέλει *M* 8 ὧν περ ἐλπίζουσι] ὧν προελπίζουσι *M* 9 κἂν *G*

82, tit. εἰς - ἀγίῳ λογ...τὰ τῶν νεκρῶν ἄμφια 1 α... sic 3
καί... 5 μᾶλ... 7 σο... 9 κἂν... sic 11 γυμνοῦσι νε...

τὸ πῦρ ἑαυτοῖς προξενούσι τῆς δίκης.
 ὄλεθρος αὐτοὺς τοιγαροῦν δεινὸς μένει,
 15 ἀνθ' ὧν περ εἰς τὸ κέρδος ἐκδεδωκότες
 αὐτὴν παρῆιδον τὴν φύσιν πιμπρωμένην,
 ἐκ δυστυχῶν νεκρῶν τε καὶ κεκαυμένων
 εὐδαίμονα σπεύδοντες ἐξευρεῖν βίον.

83

Ἐπίγραμμα δι' ἥρωε<λεγείων περι τῶν> ἀγίων
 τοῦ ὅλου χρόνου.

πγ'

Ἐνθάδ' ἀπειρεσίῳ νοὸς πτ<-- -->
 ἐκ βραχέων ἐπέων θήκατο Χριστοφόρος,
 ὅφρ' εὖ γινώσκοντο ὅλου ἀγίων χ<ρόνου> ἄθλων>
 τέρματα μακαρῆς εἵνεκα μνημοσύνης.

84

Εἰς τὸν Βασίλειον τὸν λεγόμενον Χοιρινόν, πολλάκις
 αἰτήσαντα ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ.

<πδ'>

Τί πολλὰ γρύζεις τοὺς ἐμούς ζητῶν λόγους
 καὶ "Σαῖς γραφαῖς θρέψον με" συχνῶς μοι λέγεις;

Carm. 84 Cf. Mich. Psell., Lect. uulg. interpr. 1

83 G

Tit. ἥρωελεγείων περι τῶν] suppl. Sternbach 3 χρόνου] suppl.
 Sternbach ἄθλων] ἀνδρῶν susp. Sternbach 4 μνημοσύνης] conl. Ku,
 μνημοσύνης G

84 GOR

Tit. εἰς - αὐτοῦ] scripsi sicut Ku, εἰς - τὸν λεγόμενον... et πολλάκις -
 αὐτοῦ solum legi possunt G, αἰνιγμα τοῦ μητυλιναίου εἰς βασίλειόν τινα τὸν
 ἐπιλεγόμενον χοιρινόν O, <E>ἰς εὐνοῦχον γέροντα, χοιρινόν λεγόμενον R,
 post quod monostichon <T>ἰθωνὸς οὗτος, ἀλλ' ἄνορχις ὡς βλέπω sequitur πδ']
 suppleui 2/3 n. R 2 θρεψόν μοι sic R συχνά O

82,13 τὸ πῦρ ἑαυτοῖς πρ... 15 ἀνθ' - τὸ κέ... 17 ἐκ - τε καί...

84, tit. εἰς - τὸν λεγόμενον...πολλάκις - αὐτοῦ 1 τί - ἐμούς ζητ...

ἄπελθε πόρρω· χοῖρος οὐ τρώγει μέλι·
 ἔχεις βαλάνους δεῖπνον, εἰ βούλει, φίλον.
 5 ἄν οὖν μάλιστα καὶ κερατίων δέη,
 ἢ σύζυγος πλήσει σε καὶ κερατίων.

Εἰς ἱατρὸν κενό<δοξον>

<πέ>

Ἰατρέ, μὴ δίδωκε τὸν τυφὸν μάτην·
 εἰ γὰρ σκοπήσας ἀκριβῶς ἀνακρίνης,
 ὅθεν πορίζῃ τὰς ἀφορμὰς τοῦ βίου,
 αὐτὸς σεαυτὸν καὶ μυσαχθήσῃ τάχα,
 5 τροφῆς χορηγοὺς οὖρα καὶ κόπρους ἔχων.
 χρὴ οὖν ὄφρυν ρίψαντα τὴν ἐπηρμένην
 κόπρων σκάφας βλέπειν σε καὶ τὰς ἀμίδας,
 ὅθεν τραφήσῃ καὶ πόρους ἔξεις βίου,
 δυσωδιῶν δὲ καὶ καταφρονητέο<ν>
 10 <-- -->
 ὥς καὶ σὲ φάσκειν τοῦτον Ἰῶβ <τ>ὸν <τάλαν>
 <-- -->

84,3 cf. carm. 27,47; Hes., Th. 84; Pind., Pyth. 10,53-54 6 cf. carm. 31,2;
 Artem., Onirocr. 2,12; Io. Tzetz., Homer. 153; Nicet. Chon., Hist. byz.: Andronicus
 Comm., II; Ouid., Am. 3,11,6

Carm. 85 Cf. carm. 142,10-12

84,3 πόρρω] μακρὰν O 4 φι' R 6 καὶ] τῶν O

85 G; Φ et Anth. Pal. App. 5,79,1 usque ad uers. 8 (sub nomine Manuelis Philae; ed.
 E. Cougny - J.F. Boissonade, o.c., III (Parisii 1890), pp. 456-457)

Tit. εἰς - κενόδοξον] περι ἱατροῦ Φ, τοῦ φιλῆ πρὸς ἱατρὸν Cougny κε-
 νόδοξον] suppl. Sternbach, κενό... G πε'] suppleui 1 τοῦ φιλῆ Φ^{ms} 2
 σκοπήσας] σκοπ... solum legi potest G, σιωπήσας Cougny 4 μυσαχθήσῃ]
 εφ. Ku sicut Cougny, μισαχθήσῃ Φ, n.l. G 5 χορηγεὺς Φ κόπρον Φ
 Cougny 6 ἐπηρμένην Cougny, n.l. G 7 κόπρου Φ Cougny 9 κατα-
 φρονητέον* Ku 11 τὸν* Ku

84,3 ἄπελθε - οὐ... 5 ἄν - καὶ κερ...

85,2 εἰ γὰρ σκοπ... 4 αὐτὸ... 6 ... 8 ...

82. Στους νεκροθάπτες πού ἄρπαξαν τὰ ἄμφια τῶν
νεκρῶν, ὅταν ξέσπασε φωτιά στοῦ μοναστήρι τοῦ
ἁγίου Λουκά.

Ἀνδρῶνα μοναχῶν πού βρίσκεται κοντὰ στὸν ναὸ τοῦ θεηγόρου
Λουκά²⁵⁶

τὸν κατακαίει ὁλόγυρα φωτιά·
καὶ συρρέουν πλήθη νεκροθαφτῶν,²⁵⁷

5 σὰν τὰ κοράκια πού παρατηροῦν τὸ πτώμα,
οἱ ὁποῖοι μᾶλλον τὰ πράγματα τῶν νεκρῶν παρὰ τοὺς νεκροὺς
θέλουν νὰ σώσουν.

Δὲν τοὺς ἐνδιαφέρουν καθόλου τὰ πτώματα,
ἀλλὰ τὰ σουδάρια, οἱ στολές καὶ τὰ σανδάλια,
ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐλπίζουν νὰ ἔχουν μεγάλο κέρδος,
παρ' ὅλο πού εἶναι ἕνα κέρδος πού φέρνει μεγάλη δυστυχία·

10 τραβοῦν τὶς στολές ἀπὸ τὰ νεκρὰ σώματα,
ξεγυμνώνουν τοὺς νεκροὺς, πού ἔπρεπε νὰ σκεπάσουν,
καὶ ἀγαπώντας τὸ κέρδος ἀπὸ τὴν πυρκαγιά,
προκαλοῦν ἐναντίον τους τὸ πῦρ τῆς δικαιοσύνης·
τοὺς περιμένει, λοιπόν, φοβερὴ ἡ τιμωρία,

15 γιὰτὶ παραδομένοι στοῦ κέρδος,
ἀδιαφόρησαν γιὰ τὴν ἀνθρώπινη φύση πού καιγόταν,
σπεύδοντας νὰ κερδίσουν ἄνετη ζωὴ

²⁵⁶ Γιὰ τὴν μονὴ τοῦ εὐαγγελιστῆ Λουκά, βλ. Janin, *Les églises et les monastères*, 311.

²⁵⁷ Ἡ τυμβωρυχία ἦταν συχνὴ στοῦ Βυζάντιο, ὅπως ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν συνεχὴ ἀναφορὰ βυζαντινῶν συγγραφέων στοῦ φαινόμενο αὐτό. Ἡ πολυτελὴς ταφὴ προκαλοῦσε τοὺς τυμβωρύχους, οἱ ὁποῖοι ξεφεύγοντας τῆς προσοχῆς τῶν τοποφυλάκων, ἀποσποῦσαν ἀπὸ τοὺς νεκροὺς κοσμήματα, πολυτελῆ ὑφάσματα, ἀκόμα καὶ χρήματα. Ὡστόσο, ἡ νομοθεσία στοῦ Βυζάντιο ἦταν ἀυστηρότατη γιὰ τοὺς παραβάτες, οἱ ὁποῖοι τιμωροῦνταν ἀκόμα καὶ μὲ ἐξορία, βλ. Κουκουλές, *Βυζαντινῶν Βίος καὶ Πολιτισμός*, Δ', 190-193.

ἀπὸ δυστυχεῖς καὶ καμμένους νεκρούς.

83. Ἐπίγραμμα ἡρωελεγεῖο στοὺς ἀγίους ὅλου τοῦ χρόνου.

Ἐκεῖ πού τοῦ ἄπειρου νοῦ...
ὁ Χριστοφόρος ἀπὸ μικρὰ ἔπη ἔκανε μία σύνθεση,²⁵⁸
οὕτως ὥστε νὰ εἶναι γνωστὴ ἡ μέρα τοῦ τέλους τῶν ἄθλων τῶν
ἀγίων ὅλου τοῦ χρόνου,
γιὰ νὰ μακαρίζεται ἡ μνήμη τους.

84. Στὸν Βασίλειο τὸν λεγόμενο Χοιρινό, ὁ ὁποῖος πολλές φορές ζήτησε ἓνα σύγγραμμά του.

Γιατί μουρμουρίζεις συνέχεια ζητώντας τοὺς δικούς μου λό-
γους²⁵⁹
καὶ μοῦ λες συχνά “Θρέψε με μὲ τὰ γραπτά σου”;
Φύγε μακριά· ὁ χοῖρος δὲν τρώει τὸ μέλι·
ἔχεις, ἂν θέλεις, βελανίδια γιὰ δεῖπνο.
5 Ἄν μάλιστα θέλεις καὶ κέρατα,²⁶⁰
ἡ γυναίκα σου θὰ σὲ γεμίσει μὲ κέρατα.²⁶¹

²⁵⁸ Ὁ Μυτιληναῖος μὲ τὸ ποίημα αὐτὸ ὑπαινίσσεται τὸν ἑμμετρο συναξαριστὴ πού συνέθεσε πρὸς τιμὴν τῶν ἑορταζομένων ἀγίων τῆς ὁρθόδοξης ἐκκλησίας. Γιὰ τὸ ἔργο αὐτὸ τοῦ Μυτιληναίου, ὅπου καὶ ὅλη ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία, βλ. M. de Groote, *Christophori Mitylenaii*.

²⁵⁹ Ἀπὸ τὸν στίχο αὐτὸ καθίσταται σαφές ὅτι οἱ ποιητὲς συνήθως ἔλεγχαν τὴν κυκλοφορία τῶν ἔργων τους καὶ προτιμοῦσαν νὰ στέλνουν τοὺς στίχους τους στὸν στένο κύκλο διανοομένων πού εἶχαν δημιουργήσει ἐκείνη τὴν ἐποχὴ.

²⁶⁰ Πρβλ. Κατὰ Λουκᾶν 15, 16.

²⁶¹ Πρόκειται γιὰ ὑπονοούμενο γιὰ τὴν σύζυγο τοῦ Βασιλείου, τὸ ὁποῖο πιθανότατα θὰ βασιζόταν σὲ φήμες τῆς ἐποχῆς. Γι’ αὐτὸ ὁ ποιητὴς ἀρκεῖται στὸν συγκεκριμένο στίχο χωρὶς περαιτέρω λεπτομέρειες.

3. Χριστόφορος Μυτιληναίος

Στον Βασίλειο τον Χοιρινό

Γρυλλίζεις, τα έργα μου ζητάς να στείλω
και λες: «Αχ, τάισέ με τη γραφή σου!»
Φύγε! Δεν δίνουμε στον χοίρο μέλι.
Έχεις για γεύμα λίγα βελανίδια
κι αν θες και ξυλοκέρατα μαζί τους,
θα δεις, θα σε κεράσει η σύζυγός σου.

~.~

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Για το ποίημα 1: Ήβδομον ήταν η ονομασία προαστίου της Κωνσταντινούπολης.

Για το ποίημα 2: Σύμφωνα με μία παράδοση, ο Οδυσσέας σκοτώθηκε από τον γιο του Τηλέγονο στην Ιθάκη, δίχως κανένας από τους δύο να γνωρίζει ποιος είναι ο άλλος. Η μητέρα του Τηλέγονου ήταν η Κίρκη.

Πλαγκτοί (βράχοι)• στα αρχαία είναι θηλυκό (Πλαγκταί), διότι υπονοείται το ουσιαστικό πέτραι. Πρόκειται για βράχους κοντά στη Σκύλλα και τη Χάρυβδη (βλ. Όδύσσεια, μ 59).

Για το ποίημα 3: «Ξυλοκέρατο» είναι το χαρούπι. Εμφανές το λογοπαίγνιο που γίνεται στον τελευταίο στίχο.

 (<https://neoplanodion.gr/wp-content/uploads/2024/06/decoration.png>)